

конкретних виробів. Ознайомлення з кольоровою гамою, психологічним впливом кольору на людину, магічним значенням кольорів, вимогами до їх вибору та поєднання.

Виготовлення виробу. Проведення вступного інструктажу, під час якого нагадати учням про дотримання правил безпечної праці, раціональну організацію робочого місця і вимоги до виробу. Обговорення послідовності роботи: аналіз вибраного завдання; складання ескізів; підготовка матеріалів, інструментів та обладнання до роботи; виконання операцій з виготовлення та декорування виробу.[1]

До учнівських завдань з художнього розпису тканин висуваються такі вимоги: своєчасність виконання завдання; цілісність і завершеність композиційної побудови; акуратне переведення малюнка; чіткість нанесення резервуючим розчином контурів зображення; правильність й акуратність нанесення фарб на тканину; гармонійність кольорових поєднань у композиції; естетичність кінцевого опорядження готового виробу.

Як свідчить практика, заняття з художнього розпису тканин у старших класах сприяють розвитку в учнів уваги, естетичного смаку, творчої активності, вихованню бережливості, почуття гордості за культурну спадщину свого народу. На основі розуміння художніх особливостей розпису тканин у школярів виникає інтерес до самостійного виготовлення сучасних декоративно - ужиткових виробів [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Валько А. вивчення мистецтва художнього розпису тканин у профільних класах./ А. Валькова//Трудова підготовка в закладах освіти — 2007— №2 — с. 23-28
2. Ветрова О. розпис по тканині. Батик, «Арт-батик»./ О. Ветрова.// Трудове навчання — 2011 — № 4 — с. 20-29.
3. Гильман Р. А. Художественная роспись тканей. Учебное пособие для студентов вузов, обучающихся по специальности «Декоративно-прикладное искусство и народные промыслы»./ Р. А. Гильман.— М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2005 — 159с.
4. Синеглазова М. О. Распишем ткань сами./ М. О. Синеглазова –М.: Профиздат, -111с.

Сосна В.

Науковий керівник – доц. Сеньовська Н. Л.

ПРОБЛЕМА ЗАОХОЧЕННЯ І ПОКАРАННЯ В ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ

Упродовж історичного розвитку людства виникало безліч варіантів щодо доцільності заохочення або покарання дітей відповідно до аналізу їх поведінки у тому чи іншому навчальному закладі. Заохочення і покарання – це сукупність засобів регулювання стосунків, що складають основу педагогічної ситуації, у якій вони повинні швидко змінитися. Особливо помітно відбувалася зміна поглядів суспільства на проблему застосування конкретних заохочень та покарань у школах від Нового Часу до сьогодні.

Мета статті – розкрити суть тлумачень понять «заохочення» та «покарання» в історії педагогіки.

Сліпа рабська покора – ось вища мета середньовічної школи. Її головне виховне знаряддя – тілесні покарання. Для буржуазної школи, яка прийшла їй на зміну, цього арсеналу було вже недостатньо. В капіталістичному суспільстві, де все будується на основі «вільної» купівлі-продажу, стимули покори повинні були стати більш тонкими і гнучкими. Це знайшло свій прояв, зокрема, у доповненні та врівноваженні покарань розвиненою системою заохочень. Педагогіка палиці в чистому вигляді змінюється педагогікою «батога і пряника». «Із послабленням страху тілесних покарань, – писав П. Ф. Каптерев, – внаслідок поступового позбавлення останніх, багато хто визнавали вкрай необхідним збуджувати в дітях страх більш тонкий і делікатний – страх духовних страждань, страх докорів ураженого самолюбства, незадоволеного честолюбства і марнославства, мук суперництва, боротьби, поразок. У школах були введені, з одного боку, цілий ряд ганебних покарань, що зачіпають самолюбство, а з іншого боку – безліч нагород... Ганебні покарання були досить різноманітні і полягали в позбавленні якої-небудь частини костюма (наприклад, фартуха в жіночих школах), у костюмі іншого кольору, більш грубому, чим звичайний, в ослиних масках, ковпаках, у написанні зробленого вчинку на костюмі і водіння винного по всій школі, у саджанні за останню парту, у

ставленні поганих оцінок, у записуванні в чорну книгу, у неважких роботах по школі замість служителів чи служительок і т.п.» [5, ст. 8].

У буржуазній педагогіці не раз починались спроби провести грані, що відокремлюють педагогічні уявлення про покарання і заохочення від правових. «Нагородження, з погляду педагогіки, не є віддякою за заслуги» [1, ст. 67] «Покарання педагогічне не є засіб залякування. Виховання не може обрати одного вихованця для того, щоб на його прикладі вчити інших» [3, ст. 72]. «Головна мета юридичних покарань – відплата (чи покарання), а головна мета педагогічних покарань – виправлення» [2, ст. 121] Подібних висловлень зі старих посібників і підручників педагогіки можна навести чимало. Але вони були покликані відігравати роль лише декларації, що ніяк не підтверджувалися практикою. В умовах виховання в буржуазному суспільстві заохочення і покарання ніколи не були і не могли бути нічим іншим крім, як засобами «залякування», «відплати», «кари» тощо.

Ідею про те, що «справжнє» виховання – це виховання без покарань і нагород, це свого роду ідеальна гармонія взаємин вчителя й учня, які прагнуть до пізнання добра і краси, висловлювали багато видатних педагогів минулого. Така була точка зору видатного українського педагога *К. Д. Ушинського* що писав: «Якщо ми дотепер застосовуємо заохочення і покарання, то це показує недосконалість нашого мистецтва виховання. Краще, якщо вихователь досягне того, що заохочення і покарання стануть непотрібними» [7, ст. 221].

А. Дістервег вважав, що методи покарання «здебільшого і марні, і не потрібні там, де навчання ведеться правильно, тобто відповідно до природи дитини і природи самого предмета навчання... Покарання взагалі повинне ставити собі за мету усунення покарань [4, ст. 212].

Утопічність цих і подібних висловлень ставала очевидною при першому зіткненні з суворою дійсністю і її різкими та карцером, з одного боку, і нагородами за успіхи і доброзвичайність – з іншого. Але сам факт заперечення був, безперечно, прогресивним явищем.

На противагу прихильникам заохочень і покарань, що розуміються як засоби «штучного під'юджування», з одного боку, честолюбства дітей, а з іншого – їхнього страху, у буржуазній педагогіці одержали розвиток ідеї так званих «природних» заохочень і покарань. Родоначальником цих поглядів був великий французький просвітитель *Ж.-Ж. Руссо*. На приклад, учень не приготував домашнє завдання, то «природним наслідком» цієї провини являється покарання його шляхом залишення його в школі без обіду для виконання цього завдання тощо. Приблизно таким же чином мислилася і логіка заохочення: скажімо, хлопчик дбайливо поводитьсь з книгами – у нагороду за це батьки дарують йому нові.

Першим вітчизняним педагогом, що зумів не тільки запропонувати принципово нове тлумачення суті заохочення й покарання та розкрити механізм дії цих виховних засобів у системі організації виховного процесу, був *А. С. Макаренко*.

Головну функцію покарання *А. С. Макаренко* бачив у тому, що воно повинне «дозволити і знищити окремих конфлікт і не створювати нових конфліктів» [6, ст. 40]. З таким розумінням тісно пов'язана його ідея про необхідність індивідуалізації покарання і неприпустимості яких би не було регламентованих засобів впливу. Разом з тим, *Антон Семенович* відстоював необхідність вироблення в колективі традицій, пов'язаних із заохоченням і покаранням. Борючись проти «шкали», по якій можна було б заохочувати і карати без аналізу причин вчинків дітей і обліку їхніх індивідуальних особливостей, *А. С. Макаренко*, разом з тим вважав, що педагог повинен мати у своєму розпорядженні досить багатий арсенал засобів заохочення і покарання [6, ст. 31]. Заохочення і покарання в школі повинні будуватися на точному і всебічному обліку індивідуальних і вікових особливостей дітей, ретельному аналізі причин і мотивів їхніх вчинків і конкретних ситуацій, в яких ці вчинки відбуваються. «Необхідність використання заохочень і покарань в кожному конкретному випадку впливає не з якоїсь «шкали» недоліків і чеснот, за які дається строго виміряна доза каральних мір і нагород, а з реальної потреби корекції поведінки дітей» [6, ст. 52]. Оволодіння ж мистецтвом застосування заохочень і покарань вимагає і від педагогів, і від батьків чималих зусиль. «Покарання - дуже важка річ; воно жадає від вихователя величезного такту й обережності», – підкреслював *А. С. Макаренко* [6, ст. 48]. Те ж саме варто сказати й у відношенні заохочення. Саме тому педагог радив учителям, і особливо, батькам використовувати заохочення нечасто, а до покарань узагалі не прибівати без особливої на те необхідності.

У сучасних школах, де панує парадигма гуманістичної освіти, остаточно утвердилася думка про недопустимість застосування фізичних покарань. А от стосовно кількості й доцільності різних видів заохочень – дискусія триває і досі. Беззаперечно одне: у наші дні у вихованні без цих засобів не обійтися, і завдання вчителя полягає у тому, щоб їхнє використання було, як мінімум, елементарно грамотним у педагогічному відношенні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гмурман В. Е. Поощрение и наказание в школе / В. Е. Гмурман – М. : Знание, 1962. – 212 с.
2. Гордин А. Ю. Исследование процесса формирования товарищеских отношений педагога и воспитанников / А. Ю. Гордин. – М. : НИИ ОПВ, 1970. – 146 с.
3. Гордин А. Ю. Исследование процесса формирования товарищеских отношений педагога и воспитанников / А. Ю. Гордин. – М. : НИИ ОПВ, 1970. – 146 с.
4. Дистервег А. Избранные педагогические сочинения / Сост. В.А. Ротенберг. Общая ред. Е.Н. Медынского. – М.: Учпедгиз, 1956. – 374 с.
5. Каптерев П. Ф. О страхе и мужестве в первоначальном воспитании / П. Ф. Каптерев С. – П.: Наука, 1957. – 264 с.
6. Макаренко А.С. Книга для родителей / А. С. Макаренко. – М.: Правда, 1971. – 448 с.
7. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології / К. Д. Ушинський. – К. : Радянська школа, 1952. – 518 с.

Паламарчук М.

Науковий керівник – доц. Бочар І.Й.

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОФІКОВАНОГО ІНСТРУМЕНТУ (ЕЛЕКТРОДРИЛЯ) НА УРОКАХ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ВИЩОГО ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОГО УЧИЛИЩА

Мета статі: Розкрити особливості використання електрофікованого інструменту на уроках виробничого навчання в закладах професійно – технічної освіти.

Електроінструмент у сучасному світі є незамінним помічником при здійсненні різноманітних будівельних і ремонтних робіт. Давно минули ті часи, коли обробка цегляних стін відбувалася за допомогою молотка і зубила, а бетонні перекриття прорубували ломом і кувалдою.

Щоб правильно вибрати електроінструмент потрібно в першу чергу визначитися з періодичністю його застосування. А також з тим для яких видів робіт він потрібний. Ці аргументи багато в чому полегшать вибір потрібного виду і моделі електроінструменту: професійного або любительського.

Професійний електроінструмент.

Основна відміна перевага професійного електроінструменту - можливість застосування для частих, тривалих, інтенсивних, пов'язаних з великими перевантаженнями робіт без проблем з перегріванням і підвищеним зносом. Якісні характеристики матеріалів, вживаних для виробництва і збільшення міцності і надійності його центральних вузлів, на порядок вище, ніж у не професійного. Адже професійний електроінструмент відповідає серйознішим вимогам до міцності, надійності і перевантаженості.

Любительський електроінструмент.

Візуально - мало відрізняється від професійного. У той же час значно поступається за технічними і робочими характеристиками. Має набагато менший ресурс зносостійкості і порівняно невелику тривалість безперервної роботи. Цей тип електроінструменту потребує більш легшого режиму роботи: 15-20 хвилин роботи - 15-20 хвилин перерва.

Але поступаючись професійному в таких аспектах, як міцність конструкції і вузлів, час безперервної роботи і, у більшості випадках, - потужності він виграє в ціні. При виборі відомих виробників і при розумній, правильній його експлуатації, дотримуючись усіх вимог і рекомендацій виробника, любительський електроінструмент прослужить не один рік.

Історичні передумови появи електродрилі

У кінці XIX століття в Німеччині на суд громадськості був представлений електродріль, а сьогодні вже важко представити наше життя без цього електроінструменту. У 1895 р. Вільгельм Файн винайшов електродріль (в той момент це був перший електроінструмент) .